

Hybride Dagstructuurondersteuning

Tussentijdse samenvatting van bestaande informatie en
de toetsing

Publicatiedatum: december 2023

Tussentijdse samenvatting van bestaande informatie

Wat is hybride dagstructuurondersteuning?

Hybride dagstructuurondersteuning ondersteunt bij de persoonlijke dagplanning in de ouderenzorg (VVT) door herinneringen te geven voor dagelijkse handelingen en afspraken. Deze herinneringen worden doorgaans op drie manieren toegevoegd aan een agenda die gekoppeld is aan de technologie: handmatig door een zorgmedewerker, handmatig door een mantelzorger, of automatisch via een verbinding tussen de technologie en het zorgdossier.

De volgende subtypen zijn te onderscheiden voor hybride dagstructuurondersteuning:

- Beeldscherm (met of zonder beeldbellen): herinneringen verschijnen in teksten en symbolen. Eventueel met een geluid of een virtueel persoon (avatar) om de aandacht te trekken. Het scherm kan als een fotolijst op een tafeltje of kast staan.
- Senioren tablet: een tablet met een aangepast startscherm en aangepaste vervolgschermen voor gebruik door senioren. Voor de mantelzorg is een portaal waarmee de mantelzorg de tablet op afstand kan beheren en diensten kan starten zoals beeldbellen. Voor de thuiszorg is er ook een digitale omgeving om te kunnen beeldbellen met de cliënten.
- Sociale robot: een relatief kleine robot met enkele menselijke trekken, voor bijvoorbeeld op tafel. De robot spreekt herinneringen uit, kan complimenten geven of muziek afspelen.
- Combinatie van een beeldscherm en een sociale robot: een beeldscherm geïntegreerd in een robot of een beeldscherm met menselijke vormen, bijvoorbeeld een tablet ingebed in een bepaalde afbeelding van een mens. Het scherm is interactief, net als een beeldscherm van een telefoon.

Type zorgaanbieders

Zowel intramurale- als extramurale langdurige zorgaanbieders (VVT, GZ en GGZ).

Waar is praktijkonderzoek gedaan?

Carinova, Markenheem, Meander, Savant, ZoZijn, Saffier, De Zorggroep, Vérian, Buurtzorg, Vitalis, Land van Horne, St Annaklooster, Thebe, Livio, ZZG Zorggroep, Zonnehuisgroep Amstelland

Wie is de doelgroep?

Er zijn verschillende mensen gebaat bij ondersteuning in de dagstructuur:

- Mensen met geheugenverlies door dementie of niet-aangeboren hersenletsel, of overige vormen van cognitieve problemen en geheugenproblemen.
- Mensen met een psychische aandoening, zoals depressie of autisme, die moeite hebben met het herinneren van afspraken of vasthouden van de dagstructuur.
- Mensen met het syndroom van Korsakov.
- Mensen met het syndroom van Huntington.
- Intramurale cliënten die behoefte hebben aan meer houvast.

Voor het bereiken van het gewenste effect is het belangrijk dat cliënten de gegeven herinneringen opvolgen. Het blijft vooralsnog de taak van de zorgmedewerker of mantelzorger om te controleren of herinneringen worden opgevolgd. Hybride dagstructuurondersteuning geeft geen terugkoppeling over de opvolging. Bij het type product beeldscherm (zonder beeldbellen) met teksten en symbolen is een inclusiecriteria dat gebruikers moeten kunnen lezen en bewust zijn dat ze zich naar het scherm moeten kijken.

Publicaties van derden

- [Kennisbank Digitale Zorg - Ondersteuning dagstructuur \(vilans.nl\)](#)
- [Dagstructuurrobot \(hulpmiddelenwijzer.nl\)](#)
- [Tijdbesparende zorgtechnologieën \(vilans.nl\)](#)
- [Zorgrobots voor dagstructuur](#)

De aannemelijke effecten van hybride dagstructuurondersteuning op:

Kwaliteit van zorg

- Meer zelfstandigheid voor cliënten op het gebied van persoonlijke verzorging, voedingsinname en medicatie inname
- Cliënten ervaren meer rust (volgens zorgprofessionals)
- Gemakkelijk in gebruik voor medewerkers

Toegankelijkheid van zorg

- Minder reistijd en reiskosten
- Minder ervaren druk bij mantelzorgers

Betaalbaarheid

- Zorgmedewerkers zijn minder tijd kwijt aan fysieke zorgverlening aan de cliënt. Doordat cliënten weer zelfstandig verschillende routinematig terugkerende handelingen uitvoeren.

Duurzaamheid (milieu-impact)

- Minder reisbewegingen per cliënt

Veranderingen in het zorgproces

Dagstructuurondersteuning ondersteunt mensen bij de persoonlijke dagplanning door herinneringen te geven voor dagelijkse handelingen en afspraken. Door inzet van technologie kan deze hulp hybride aangeboden worden. Een zorgmedewerker of mantelzorger komt dan niet (of minder vaak) fysiek langs, maar geeft de herinneringen visueel of auditief via de toepassing. Bij verschillende toepassingen kan ook een verbinding worden gelegd tussen de technologie en het zorgdossier. Op deze manier komen zorgafspraken automatisch in de agenda van de dagstructuurondersteuning, waardoor de cliënt zich goed kan voorbereiden op het zorgmoment.

	Traditioneel	Hybride
Werkwijze		
Dagstructuur en herinneringen	<ul style="list-style-type: none"> - Zorgmedewerkers bieden dagstructuur door op geplande (zorg)momenten aanwezig te zijn voor begeleiding of herinnering aan activiteit 	<ul style="list-style-type: none"> - Technologie biedt dagstructuur door de cliënt op aangegeven momenten een herinnering te geven
Terugkoppeling	<ul style="list-style-type: none"> - Aanwezige zorgmedewerker ziet of de herinnering wordt opgevolgd 	<ul style="list-style-type: none"> - Geen terugkoppeling naar zorgmedewerker
Planning	<ul style="list-style-type: none"> - Geplande zorgmomenten (vaste tijden) 	<ul style="list-style-type: none"> - Minder vaste zorgmomenten: planning van dagelijkse handelingen kan worden afgestemd op de situatie van de cliënt en wat de client het beste uitkomt (dit is lastiger waar te maken in een traditioneel zorgproces)
Wat biedt het		
Ondersteuning	<ul style="list-style-type: none"> - Een verzorgende begeleidt de cliënt bij de dagelijkse handelingen of geeft verbale herinneringen 	<ul style="list-style-type: none"> - Cliënten voeren met een herinnering zelfstandig dagelijkse handelingen uit - Intramuraal worden cliënten herinnerd om naar de woonkamer te komen voor bijvoorbeeld maaltijden en koffiemomenten - Cliënten kunnen zich voorbereiden op de zorgmomenten
Informatievoorziening	<ul style="list-style-type: none"> - Het zorgdossier wordt gebruikt om zorgmomenten in te plannen 	<ul style="list-style-type: none"> - De zorgmomenten en/of herinneringen aan dagelijkse handelingen uit het zorgdossier bereiken cliënten automatisch via technologie - Zorgmedewerkers en mantelzorgers vullen handmatig overige activiteiten in
Wat vraagt het		
Technisch	<ul style="list-style-type: none"> - Geen nieuwe technische vaardigheden gevraagd 	<ul style="list-style-type: none"> - Internetverbinding en een stroompunt zijn nodig - Koppeling met het zorgdossier (ECD)

Toetsing

Om een digitale toepassing op te kunnen schalen in de zorg, is het allereerst nodig om te toetsen of deze toepassing veilig in de zorg gebruikt kan worden. Hiervoor is door het Kenniscentrum Digitale Zorg een aantal randvoorwaarden opgesteld. Deze worden getoetst met behulp van een vooraf opgestelde set vragen, een presentatie en een vraag en antwoordsessie met de leverancier. Op basis van deze input krijgt de leverancier een toetsrapport met daarin de uitslag van de toetsing (geslaagd / niet geslaagd) en de gevonden tips, tops, aandachtspunten, adviezen, vragen en soms blokkeerpunten.

Randvoorwaarden waarop is getoetst*

De randvoorwaarden waarop applicaties/toepassingen getoetst worden zijn gericht op veiligheid, privacy en gebruiksvriendelijkheid. Onderwerpen die daarbij aan bod komen zijn algemene aspecten van de applicatie/toepassing, het inschatten van risico's, de eindgebruikers, algoritmes en kunstmatige intelligentie, validatie, data- en beveiligingsaspecten, algemene voorwaarden, certificering, financiering, organisatie-effect en platform. Daarnaast is er een eerste inschatting gemaakt op toegankelijkheid, kwaliteit en betaalbaarheid die in een waardebeoordeling dienen te worden uitgediept.

**[Link naar leidraad](#) aan de hand waarvan de toetsing heeft plaatsgevonden.*

Nedap Luna en Tinybots Tessa zijn positief getoetst door het Kenniscentrum Digitale Zorg op bovenstaande aspecten. De resultaten in de praktijk zijn afhankelijk van de georganiseerde dienstverlening in combinatie met de organisatorische randvoorwaarden.

Andere leveranciers van hybride dagstructuurondersteuning zijn (nog) niet getoetst.

Financiering

Bij het vaststellen van de integrale tarieven is rekening gehouden met een component voor innovatie. Tevens zijn er bestaande prestatiecodes binnen de Zvw en Wlz. In bepaalde situaties kunnen de kosten voor een implementatietraject via beschikbare bronnen gesubsidieerd of vergoed worden (bijv. door de overheid, zorgverzekeraar of zorgkantoor). Meer informatie via [Wegwijzer bekostiging digitale zorg 2024 - Nederlandse Zorgautoriteit \(overheid.nl\)](#)

Deze tussentijdse samenvatting is met de grootste zorgvuldigheid samengesteld door het Kenniscentrum Digitale Zorg in opdracht van de zorgkantoren. Ondanks deze zorgvuldigheid kan niet gegarandeerd worden dat de informatie/inhoud altijd foutloos, volledig en actueel is. Om deze reden kunnen er geen rechten worden ontleend. Er kunnen hyperlinks of andere verwijzingen naar informatie van (niet-) commerciële instellingen en organisatie zijn opgenomen. Het Kenniscentrum Digitale Zorg is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de websites en informatie van derden.

Geraadpleegde bronnen (literatuur & interviews)

Tinybots Tessa (verpleeg- en verzorgingshuizen en thuiszorg)

- Amabili, G., Cucchieri, G., Margaritini, A., Benadduci, M., Barbarossa, F., Luzi, R., Riccardi, G., et al. (2022). Social Robotics and Dementia: Results from the eWare Project in Supporting Older People and Their Informal Caregivers. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(20), 13334. MDPI AG. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.3390/ijerph192013334> (N = 9)
- Buurtzorg. (2023). Uitkomsten pilot met Tessa in Buurtzorg. [ongepubliceerd onderzoeksverslag] (N = 11)
- Careyn. (2021). Evaluatie dagstructuur-Tessa. [ongepubliceerd onderzoeksverslag] (N = 16)
- De Jong, E.S. (2017). (I)ADL assistive robot for older adults with dementia (Masterscriptie). Geraadpleegd op 12 september 2023, van <https://research.tue.nl/en/studentTheses/iadl-assistive-robot-for-older-adults-with-dementia> (N = 15)
- De Zorggroep. (2021). Eindresultaten Zorgrobot Tessa project. [ongepubliceerd onderzoeksverslag] (N = 93)
- De Zorggroep, VGZ & Thebe. (2022). Good Practice: Dagstructuurrobot bevordert zeldzaamheid. Geraadpleegd op 18 september 2023, van <https://www.cooperatievgz.nl/media/project/cooperatie-vgz/cooperatie-vgz/zorgaanbieders/documenten/good-practices-infographics/dagstructuur-robot-bevordert-zelfredzaamheid---infographic.pdf> (N = onbekend)
- Stuy, M., Vos, M. & de Vries, M. (2022). Businesscase en eindevaluatie van de Tessa bij Zonnehuisgroep Amstelland. [ongepubliceerd onderzoeksverslag] (N = 17)
- Thebe. (2022). Tessa Thebe Wijkverpleging. [ongepubliceerd onderzoeksverslag] (N = 38)
- Van de Kerkhof, J., van Roosmalen, K., van de Looy, T. & van der Zijpp, T. (2023). Impact Tinybot Tessa op zeldzaamheid. *ICT&health*. Geraadpleegd op 7 september, van <https://icthealth.nl/online-magazine/editie-01-2023/impact-tinybot-tessa-op-zelfredzaamheid/> (N = 27)
- Vérian. (2023). Ondersteuning door verbale begeleiding via zorgrobot Tessa in de wijkverpleging. [ongepubliceerd onderzoeksverslag] (N = 25)
- ZZG Zorggroep. (2022). Resultaten Pilot met Tessa in de wijkverpleging 2022. [ongepubliceerd onderzoeksverslag] (N = 40)

Tinybots Tessa (gehandicaptenzorg)

- Van Dam, K., Gielissen, M., Reijnders, R., van der Poel, A. & Boon, B. Experiences of Persons With Executive Dysfunction in Disability Care Using a Social Robot to Execute Daily Tasks and Increase the Feeling of Independence: Multiple-Case Study. *JMIR Rehabilitation and Assistive Technologies*. 9(4):e41313. <https://rehab.jmir.org/2022/4/e41313> (N = 18)

Nedap Luna

- Klein Koerkamp, R (Nedap), Haarman, P., Goedmakers, J., Laureijssen, G. & van Ooyen, M. (2022a; 2023b). Onderzoeksrapport inzet digitale dagkalender in de Nederlandse ouderenzorg (Zvw en Wlz). [ongepubliceerd onderzoeksrapport in combinatie met volledig rapport incl. bijlagen (2022) en doorlopend onderzoeksrapport in Powerpoint (2023): https://www.researchgate.net/publication/376673102_Onderzoeksrapport_inzet_Nedap_Luna_in_de_ouderenzorg_Zvw_en_Wlz] (N = 69 (2022a) en N = 120 (2023b))
- Novljan, A., van Oosten, S. & van Bruggen-Rufi, M. (2023). Stimuleren van zelfredzaamheid en tijdswinst door de inzet van de Luna bij bewoners met Korsakov. Geraadpleegd op 12 december, van <https://korsakovkenniscentrum.nl/attachment/uploads/2023/07/eindverslag-praktijkonderzoek-luna-saffier.pdf> (N = 11)
- ZoZijn. (2023). Eindverslag en advies pilot Nedap - LUNA. [ongepubliceerd onderzoeksrapport] (N = 5)

Overig

- Elfering, R. (2022). Adapting care robot Tessa for early-stage dementia with implementation through general practitioners (Masterscriptie). Geraadpleegd op 12 september 2023, van <https://repository.tudelft.nl/islandora/object/uuid%3A9c38a591-acba-4adc-b36f-904fd7938333> (N = 14)
- Ecorys. (2021). Maatschappelijke kosten en baten van toepassing van AI in de zorg. Geraadpleegd op 19 september 2023, van <https://www.datavoorgezondheid.nl/documenten/publicaties/2021/12/31/maatschappelijke-kosten-en-baten-van-toepassing-van-ai-in-de-zorg> (N = onbekend)

Interviews Tinybots Tessa

- *Buurtzorg Nederland*: projectmedewerker
- *Vitalis*: projectleider innovatie
- *St. Annaklooster*: verpleegkundig leider
- *Land van Horne*: beleidsmedewerker zorgimplementatie & programma- en projectmanager
- *Thebe*: manager wijkverpleging, projecteigenaar rondom Tessa, informatieadviseur
- *Livio*: projectmedewerker Innovatie en zorgtechnologie

Interviews Nedap Luna

- *Markenheem*: beleidsadviseur innovatie
- *Carinova*: projectmedewerker zorginnovatie
- *ZoZijn*: medewerker Zorglab
- *Savant Zorg*: adviseur zorg en technologie
- *Markenheem*: wijkverpleegkundige
- *Savant Zorg*: directielid
- *Carinova*: projectleider zorginnovatie
- *Meander*: informatiemanager